

Statenvoorstel 19/14 A

Voorgestelde behandeling

Statencommissie : Commissie Economische Zaken en Bestuur,
21 maart 2014

PS-vergadering : 11 april 2014

Onderwerp

Voorgenomen verkoop aandelen Attero

Datum

10 februari 2014

Documentnummer

3538679

Aan Provinciale Staten van Noord-Brabant

Samenvatting

Op 10 februari 2014 hebben wij besloten tot een voorgenomen verkoop van de aandelen in Attero Holding N.V. (**Attero**). Wij stellen u in de gelegenheid uw wensen en bedenkingen hierover kenbaar te maken. In dit dossier gaan wij tevens in op verzoeken vanuit de Brabantse gewesten, Regio West-Brabant, Regio Hart van Brabant, Omgevingsdienst Brabant Noord en gemeente Tilburg om het boetebeding wegens onderaanlevering van afval aan Attero onderdeel uit te laten maken van de definitieve verkoop van Attero.

Het voorstel

1. Geen wensen en bedenkingen kenbaar te maken mbt de voorgenomen verkoop van de aandelen Attero.
2. Het opleggen van geheimhouding op grond van artikel 25, tweede lid, van de Provinciewet ten aanzien van de Offer, Sale and Purchase Agreement ondertekend op 5 februari 2014 (**SPA**) te bekrachtigen.
3. Het opleggen van geheimhouding op grond van artikel 25, tweede lid, van de Provinciewet ten aanzien van de Fairness Opinion Letter van ABN AMRO dd. 15 januari 2014 te bekrachtigen.

Datum

10 februari 2014

Documentnummer

3538679

Aanleiding

Bij de verkoop van Essent aan RWE in 2009 maakte een aantal onderdelen van Essent geen deel uit van deze verkoop. Eén van die onderdelen was Essent Milieu, nu Attero. Uitgangspunt bij het verkoopproces van Essent was om ook dit onderdeel te verkopen, aangezien afvalverwerking niet als een provinciale taak wordt gezien. De poging om Essent Milieu apart te verkopen kon toen om een aantal redenen niet worden geëffectueerd. Daarop is besloten Attero vooralsnog als zelfstandige deelneming aan te houden en met verkoop te wachten tot een meer geschikt moment.

In 2010 heeft de aandeelhoudersvergadering van Attero ingestemd met de strategie van het bedrijf als zelfstandige onderneming. Daarbij is als inzet gekozen om Attero te positioneren als publiek dienstverlener. In 2011 en 2012 heeft Attero met zijn aandeelhouders en gemeentelijke klanten de uitwerking en implementatie van het model Publiek Dienstverlener indringend onderzocht. De opzet hiervan was Attero bedrijfsjuridisch te herstructureren zodat gemeentelijke klanten (tevens aandeelhouders) hun opdrachten tot afvalverwerking onderhands (dat wil zeggen: zonder aanbestedingsprocedure) aan Attero zouden kunnen verlenen. Hieraan was onlosmakelijk verbonden dat de provinciale aandelen zouden worden overgedragen aan de gemeentelijke aandeelhouders. Op 1 november 2012 is gebleken dat er voor dit model onvoldoende draagvlak was bij de gemeentelijke klanten. Hierover hebben wij u op 2 november 2012 geïnformeerd.

In vervolg hierop heeft meermalen overleg plaatsgevonden tussen de aandeelhouderscommissie van Attero (AHC), de Raad van Bestuur (RvB) en Raad van Commissarissen (RvC) van Attero over toekomstscenario's voor het bedrijf, waaronder de mogelijkheid van verkoop. De uitkomst hiervan was dat verkoop aan een strategische of financiële partij de beste optie was. Op 18 juni 2013 hebben wij u geïnformeerd over de inrichting van een mogelijk verkoopproces. Dit proces is vervolgens door de AHC samen met het bedrijf verder opgepakt en tot uitvoering gebracht.

Op 7 december 2013 hebben RvB, RvC en AHC besloten om in te stemmen met het voornemen om Attero te verkopen aan de beoogde overnamekandidaat Recycleco B.V., een vennootschap gecontroleerd door Waterland Private Equity Investments ("Waterland"). Hierover bent u op 9 december 2013 geïnformeerd middels een brief van de voorzitter van de AHC en een persbericht van Attero. Hierbij is tevens meegedeeld dat als onderdeel van het verkoopproces nog de goedkeuring moest worden verkregen van de Autoriteit Consument & Markt en de Ondernemingsraad.

Datum

10 februari 2014

Documentnummer

3538679

Inmiddels is instemming verkregen van de Ondernemingsraad, de Autoriteit Consument & Markt en heeft ook overleg plaatsgevonden met de vakbonden. Op basis hiervan heeft op 5 februari 2014 de ondertekening plaats gevonden van de SPA door de RvB Attero en Waterland. Om de verkoop te kunnen effectueren moeten de aandeelhouders nu binnen een termijn van 90 dagen besluiten om hun aandelen te verkopen.

Bevoegdheid

Goedkeuring van Provinciale Staten bij beëindiging of verkoop van een deelneming is op grond van artikel 158 Provinciewet niet verplicht. Wel dienen Gedeputeerde Staten bij besluiten die ingrijpende gevolgen hebben voor de provincie, Provinciale Staten op grond van artikel 167, vierde lid, Provinciewet in de gelegenheid te stellen om wensen en bedenkingen te uiten. Dit is in lijn met de Nota Deelnemingen waarin is bepaald dat alvorens definitieve besluiten worden genomen over een beëindiging of verkoop van een (majeure) deelneming, Provinciale Staten in de gelegenheid worden gesteld hun wensen en bedenkingen kenbaar te maken. Zoals hierboven opgemerkt, is al bij de verkoop van Essent besloten dat ook het huidige Attero zou worden verkocht. U hebt destijds uw wensen en bedenkingen over dit totale verkoopproces kenbaar gemaakt. Bij de inrichting en uitvoering van het verkoopproces is terdege rekening gehouden met de conclusies en aanbevelingen van de Nota Deelnemingen. Zo is vooraf zorgvuldig onderzocht en bepaald op welke wijze de vervreemding zou moeten plaatsvinden. Verder is vooraf een heldere procesarchitectuur opgesteld, die hieronder verder wordt toegelicht. Over de inrichting van het verkoopproces hebben wij u op 18 juni 2013 geïnformeerd.

Doel

1. De verkoop mogelijk maken van de aandelen die de Provincie Noord-Brabant houdt in Attero aan Waterland.
2. Het opleggen van geheimhouding aan de leden van Provinciale Staten ten aanzien van de SPA en de Fairness Opinion Letter van ABN AMRO van 15 januari 2014.

Datum

10 februari 2014

Documentnummer

3538679

Argumenten

1. Verkoop aandelen

- 1.1 *Afvalverwerking wordt niet als kernactiviteit van de provincie gezien.*
Bij de verkoop van de aandelen van Essent NV aan RWE in 2009 is steeds uitgangspunt geweest dat ook het toenmalige Essent Milieu, nu Attero, zou worden verkocht. Nadat een poging tot verkoop was mislukt, zijn de aandelen van Attero in handen gebleven van de toenmalige aandeelhouders van Essent NV.
Verkoop van Attero was daarmee niet van de baan, maar werd doorgeschoven naar een meer geschikt moment. Ook in de evaluatie deelnemingen van mei 2012 is hieraan gerefereerd, waarbij tevens is verwezen naar de snel wijzigende marktomstandigheden van het bedrijf.
- 1.2 *De aandeelhouders hebben zich ingespannen om Attero als zelfstandige onderneming te kunnen laten voorbestaan, hetgeen niet is gelukt.*
Zo is op 18 juni 2010 in de Algemene vergadering van Aandeelhouders (AvA) de strategie vastgesteld, waarin is gekozen om Attero te positioneren als publiek dienstverlener. In 2011 en 2012 heeft Attero met zijn gemeentelijke klanten de mogelijkheid onderzocht van samenwerking via dit model van publiek dienstverlener. Hieraan was onlosmakelijk verbonden dat de provinciale aandelen zouden worden overgedragen aan de gemeentelijke aandeelhouders zodat deze hun opdrachten tot afvalverwerking ondershands (dus zonder aanbestedingsprocedure) aan Attero zouden kunnen verlenen. Op 1 november 2012 is gebleken dat er onvoldoende draagvlak hiervoor was bij de gemeentelijke klanten.
- 1.3 *Na het mislukken van de ombouw tot publiek dienstverlener is na een zorgvuldig afwegingsproces door de RvB, RvC en AHC, waarbij gebruik is gemaakt van diverse externe adviezen, geconstateerd dat verkoop aan een strategische of financiële partij de beste optie was.*
Hiervoor waren de gewijzigde marktomstandigheden in de afvalbranche, het gewijzigde profiel van Attero en de hiermee samenhangende toenemende risico's voor de aandeelhouders belangrijke overwegingen. Op grond van een marktverkenning bleek dat voldoende gegadigden mochten worden verwacht.
- 1.4 *Het verkoopproces van Attero is op een zorgvuldige en deugdelijke wijze verlopen waarbij de eisen, procedures en randvoorwaarden uit de nota Deelnemingen nauwlettend zijn gevolgd.*

Datum

10 februari 2014

Documentnummer

3538679

- We stemmen dan ook in met de verantwoording die door de AHC over dit proces is afgelegd.
- 1.5 *We onderschrijven de mening van de AHC dat er sprake is van een faire en marktconforme prijs.*
ABN AMRO heeft in haar Fairness Opinion Letter geconcludeerd dat er sprake is van een faire prijs. De RvB en de RvC en hun adviseurs hebben uitgesproken dat er sprake is van een marktconforme prijs.
- 1.6 *Met Waterland krijgt Attero een eigenaar die financieel solide is en die heeft aangegeven in het bedrijf te willen investeren.*
Net als de AHC zijn ook wij van mening dat er met de verkoop een situatie te bereiken is die goed is voor het bedrijf en zijn werknemers. Waterland is een solide partij met een goede reputatie. Met Attero als platform wil Waterland haar duurzaamheidsdoelstellingen verder realiseren. Waterland wil Attero als stand alone bedrijf handhaven, heeft op voorhand geen plannen voor kostenmaatregelen en is bereid het sociaal plan na te leven. De prijs die is overeengekomen, is een marktconforme prijs. Waterland heeft een minimum aan garanties en vrijwaringen bedongen waardoor er ook sprake is van een geringe en snel aflopende escrow. Tenslotte heeft Waterland aangegeven de omvangrijke financiële verplichtingen voor nazorg en eindafwerking voor stortplaatsen over te nemen en hier tegenover geen garantie en/of vrijwaringen gevraagd van het bevoegd gezagen/of de aandeelhouders.
Het betreffende verantwoordingsdocument treft u aan als bijlage 2

Wij onderschrijven de aanbeveling van de AHC om op basis van het doorlopen proces en de uitkomst van de onderhandelingen van de AHC, de RvB en de RvC onze provinciale aandelen over te dragen aan Waterland (zie bijlage 1). Wij hebben kennis genomen van de aanbeveling van de RvB en RvC (bijlage 3)

Samenvattend zijn wij van mening dat afvalverwerking geen kerntaak is van de provincie Noord-Brabant. Uit door de AHC en de RvB, RvC uitgevoerde onderzoeken, bleek dat verkoop de beste optie was voor de aandeelhouders na het mislukte proces om gemeenten aandeelhouder van Attero te laten worden.

Datum

10 februari 2014

Documentnummer

3538679

Waterland betaalt een naar onze mening aanvaardbare prijs die tot stand is gekomen in een competitief proces, waarbij de markt zijn werk heeft gedaan. De financiële adviseur van de AHC, te weten ABN AMRO, geeft in haar Fairness Opinion Letter aan dat dit een faire prijs is. Op basis hiervan hebben we een voorgenomen besluit genomen om tot verkoop van de aandelen Attero aan Waterland over te gaan.

Financiën

Verkoopprijs

De verkoopprijs voor 100% van de aandelen bedraagt EUR 170 miljoen. Iedere verkopend aandeelhouder krijgt het pro rata deel van dat bedrag naar gelang zijn aandelenbelang in Attero. Op grond van afspraken in de SPA zijn de resultaten van Attero over 2013 voor Waterland. Er zal aan de verkopend aandeelhouders dus geen dividend over 2013 worden uitgekeerd. Hier staat tegenover dat over de verkoopprijs vanaf 1 juli 2013 tot de datum van closing (waarschijnlijk mei 2014) 5% rente wordt vergoed.

Indien de aandelen op 5 mei 2014 zouden worden geleverd, zou de verkoopprijs dus met ongeveer EUR 6,4 miljoen worden vermeerderd. Op de verkoopprijs worden de door Attero gedragen transactiekosten in mindering gebracht voor zover deze kosten niet in de tussentijdse balans per 30 juni 2013 zijn verwerkt. Dat zijn kosten voortvloeiend uit financieel, technisch, milieukundig en juridisch advies en begeleiding van de transactie. Naar inschatting bedragen die kosten ongeveer EUR 5 miljoen euro. Voor de provincie Noord-Brabant betekent dit EUR 52,4 miljoen vermeerderd met de rente en verminderd met de transactiekosten.

De eigen kosten van de AHC voortvloeiend uit Project Amsterdam (bijvoorbeeld de kosten van ABN AMRO en van Pels Rijcken) zullen door de Aandeelhouders worden gedragen door middel van een verrekening met het dividend uit te keren door Verkoop Vennootschap BV.

Garanties en vrijwaringen

In de SPA is geregeld dat de verkopende Aandeelhouders een (beperkt) aantal garanties aan Waterland verstrekken. Daarnaast verstrekken de verkopende Aandeelhouders aan Waterland een aantal vrijwaringen voor fiscale heffingen als gevolg van gebeurtenissen die op of vóór de datum van overdracht van de aandelen (naar verwachting in de loop van het tweede kwartaal van 2014) plaatsvonden. Ter afdekking van deze garanties en vrijwaringen wordt een escrow gevormd van € 13,5 mln.

Datum

10 februari 2014

Documentnummer

3538679

Escrow

In het geval van aansprakelijkheid van verkopende Aandeelhouders kan Waterland zich alleen verhalen op het bedrag dat in de escrow is gestort, te weten EUR 13,5 miljoen. De aansprakelijkheid van alle verkopende Aandeelhouders tezamen bedraagt maximaal het bedrag dat in de escrow is gestort. De escrow bedraagt gedurende één jaar € 13,5 mln, daarna wordt deze verlaagd tot € 4 mln. gedurende 5 jaar. Ter facilitering van deze afspraken zullen de verkopend Aandeelhouders een overeenkomst met betrekking tot die escrow sluiten.

De escrow zal worden beheerd door de bestaande vennootschap Claim Staat Vennootschap BV, waarvan iedere Aandeelhouder van Attero tevens aandeelhouder is. Voor zover het in de escrow geplaatste bedrag niet wordt aangewend ter vergoeding van Waterland, zal 9,5 miljoen medio 2015 en het restant medio 2020 alsnog aan de verkopend Aandeelhouders worden betaald.

Omvorming Claim Staat Vennootschap BV.

Na betaling van de koopprijs en levering van de aandelen aan Waterland, dragen de verkopend Aandeelhouders hun resterende rechten en verplichtingen jegens Waterland over aan een speciaal daartoe aangewezen vennootschap. Daarvoor zal de bestaande vennootschap Claim Staat Vennootschap BV worden gebruikt, ook wel “Sellers SPV”. De aandeelhouders van die vennootschap zijn gelijk aan de aandeelhouders van Attero. De redenen om Claim Staat BV hiervoor te gebruiken zijn dat:

- deze geen betrokkenheid van RWE kent, zoals bijv. wel het geval is bij Verkoop Vennootschap BV;
- met de te verwachten uitspraken over de Splitsingswet deze waarschijnlijk weinig activiteit zal verrichten;
- een statutenwijziging eenvoudiger is dan een nieuwe BV op te richten, aangezien geen goedkeuring van BZK is vereist.

Gelet op deze voordelen zien wij geen aanleiding om voor een andere vennootschap te kiezen in plaats van het gebruiken van Claim Staat Vennootschap BV.

Wij zien de, ook in het Verantwoordingsdocument genoemde escrow agreement, de statutenwijziging van Claim Staat Vennootschap BV, de overeenkomst tot overdrachten rechten en verplichtingen van verkopend aandeelhouders aan de SPV en het opstellen van een aandeelhoudersconvenant voor Claim Staat Vennootschap BV als handelingen die vallen onder de bevoegdheid van Gedeputeerde Staten.

Datum

10 februari 2014

Documentnummer

3538679

Ditzelfde geldt voor een aantal zaken waarover de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van Attero besluiten moet nemen in mei 2014. De stukken terzake waaraan wordt gerefereerd in het verantwoordingsdocument zijn derhalve niet bij het Statenvoorstel gevoegd.

De aandelen Attero maken onderdeel uit van de immunisatieportefeuille van de provincie. Die is in 2009 ingericht om het voormalige dividend van Essent duurzaam te compenseren. De opbrengst van de verkoop van de aandelen Attero zal ook deel uitmaken van de immunisatieportefeuille ter compensatie van de eerdere dividend opbrengsten.

Geheimhouding

Het opleggen van geheimhouding aan de leden van Provinciale Staten ten aanzien van de SPA en de Fairness Opinion Letter is vereist omdat de deze bedrijfsgevoelige informatie bevatten. Een Nederlandse vertaling van de SPA, evenals de Fairness Opinion Letter zullen op de hiervoor gebruikelijke wijze vertrouwelijk ter inzage worden gelegd bij de griffie.

Verzoek vanuit Brabantse regio's, gemeente Tilburg

Regio Hart van Brabant, Regio West Brabant en Omgevingsdienst Brabant Noord hebben zich tot het College van Gedeputeerde Staten en de leden van Provinciale Staten gericht inzake de verkoop van de aandelen Attero. Hiernaast heeft ook de gemeente Tilburg een brief aan de fractievoorzitters gestuurd.

In de jaren negentig zijn er contracten gesloten tussen de toenmalige Brabantse gewesten en de rechtsvoorganger van Attero met een volumeplicht voor het leveren van huishoudelijk restafval. Deze contracten speelden een essentiële rol bij de bouw van AZN Moerdijk. De contracten lopen tot 2017.

De briefschrijvers stellen dat zij niet meer aan deze volumeplicht kunnen voldoen als gevolg van beleidswijzigingen (naleven van de ladder van Lansink). Hierdoor leveren zij substantieel minder afval aan Attero dan de contractueel overeengekomen hoeveelheden. Attero heeft aangegeven de Brabantse gemeenten te willen houden aan de in de jaren negentig afgesproken volumeplicht in volume of in geld. De regio's zijn met alle betrokken gemeenten van mening dat een dergelijke situatie kost wat kost vermeden moet worden. De regio's stellen voor het boetebeding wegens onderaanlevering onderdeel uit te laten maken van de definitieve verkoop van Attero.

Datum

10 februari 2014

Documentnummer

3538679

De regio's stellen dat, nu Attero nog volledig in overheidshanden is, er tot op heden nog geen sprake is van het eventueel opleggen van een boete wegens onderaanlevering. Zodra het bedrijf echter verkocht is aan een private onderneming zullen de nieuwe aandeelhouders daar, gezien hun financiële belangen, zeker op aan dringen, denken de regio's.

De regio's stellen vervolgens dat lopende het traject van de investeringsvariant de provincie Noord Brabant heeft aangegeven haar aandelen tegen een symbolisch bedrag aan de gemeenten te willen overdragen.

De gemeenten hebben er echter voor gekozen niet in te willen gaan op deze variant aangezien het verbranden van afval niet behoort tot de strategische kernactiviteiten van gemeenten.

Onderdeel van onderzoek van de investeringsvariant is de beoordeling, door een extern deskundige, van de waarde van Attero. Deze is toen geschat op een bedrag tussen de € 55 en € 83 miljoen (Rebel Group). Zij zijn van mening dat de provincie Noord-Brabant de nu hogere opbrengst in zou moeten zetten voor het dreigende geschil met Attero.

Hiernaast wijst de gemeente Tilburg erop dat in Zeeland de contractpartner van de gemeenten in 2010 wel heeft ingestemd met een neerwaartse aanpassing van de volumeverplichting en dat de aanbesteding van het Brabants restafval ertoe leidt dat de geoffreerde en gegunde prijzen fors onder de huidige contractprijzen liggen.

Allereerst willen wij benadrukken dat de naleving van privaatrechtelijke contracten tussen Attero en de Brabantse gemeenten iets is tussen deze partijen. Door de verzoeken van de regio's en de gemeente Tilburg en de relatie die zij leggen met het verkooptraject hebben wij evenwel de behoefte hierop in te gaan. Bij de informatie in de brieven plaatsen wij de volgende kanttekeningen:

- Het doorvoeren van het beleid van de Ladder van Lansink leidt inderdaad tot het afnemen van afval. Hiernaast kan er sprake zijn van de afname van afval aan Attero als gevolg van eigen verwerkingsinitiatieven of door afval na scheiding aan recycle bedrijven aan te bieden.
- Alle gemeentelijke aandeelhouders van Attero zijn in 2011-2012 in staat gesteld de provinciale aandelen te verwerven om zo een investeringsvariant voor afvalverwerking mogelijk te maken. De AHC had hierbij als voorwaarde gesteld dat ten minste 50% van de gemeentelijke aandeelhouders tot deze variant wilde toe treden. De meerderheid van de gemeenten heeft hiervoor niet gekozen.

Datum

10 februari 2014

Documentnummer

3538679

- In het kader van de investeringsvariant is door de RvB duidelijk gesteld dat bij participatie ook de aanleverplicht van afval zou worden betrokken. Indien gemeenten niet zouden participeren, zouden zij gehouden zijn aan de aanleverplicht.
- De provinciaal aandeelhouders hebben zich in het investeringstraject op het standpunt gesteld dat zij bij overdracht van aandelen aan gemeenten niet zouden gaan voor de “hoofdprijs”. Bedragen zijn niet genoemd. De gemeenten verwijzen hierbij naar bedragen die zijn genoemd door de Rebel Group, die een onderzoek heeft uitgevoerd in opdracht van de gemeenten zelf. De AHC Attero en Attero hebben ten behoeve van de toekomststrategie eigen onderzoeken laten uitvoeren door o.a. door PWC. Hierin zijn hogere waarderingen genoemd. Het proces met betrekking tot de investeringsvariant is nooit zover gevorderd dat er aanleiding was concreet over de waardebepaling van Attero met de gemeenten in overleg te gaan.
- De gedeputeerde Economie Zaken en Bestuur heeft meerdere malen aangedrongen op afhandeling van deze kwestie voor closing van de verkoop, zowel in de richting van Attero als naar de Vereniging van Contractanten Afvalsturing Brabant. Dit heeft ertoe geleid dat aan de Brabantse gemeenten voorstellen zijn gedaan over de mogelijkheid de onderaanlevering te compenseren door een langer lopend aanlevercontract. De Brabantse gemeenten hebben dit voorstel afgewezen. Naar wij hebben begrepen had een overeenstemming tot een kostenreductie op de boete van 35-40% kunnen leiden.
- Met de voorgenomen verkoop krijgen ook de Brabantse gemeentelijke aandeelhouders een hogere verkoopopbrengst.

Gelet op het bovenstaande zijn wij van mening dat er geen aanleiding is het boetebeding wegens onderaanlevering onderdeel te laten uitmaken van de definitieve verkoop van Attero of de opbrengst van het verkooptraject in te zetten voor het dreigende geschil met Attero.

Europese en internationale zaken

n.v.t.

Planning

De SPA is ondertekend op 5 februari 2014 door de RvB en Waterland. De transactie vindt doorgang indien ten minste 80% van aandelen in Attero worden aangeboden aan Waterland. Dat betekent dat uiterlijk 5 mei 2014 duidelijk moet zijn of inderdaad de vereiste 80% van de aandelen is aangeboden voor verkoop aan Waterland. Mocht dat niet zo zijn, dan vindt de transactie geen doorgang. De closing van het verkoopproces is voorzien medio mei 2014

Datum

10 februari 2014

Documentnummer

3538679

Bijlagen

1. Aanbevelingsbrief AHC
2. Verantwoordingsdocument AHC
3. Aanbevelingsbrief RvB en RvC

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,

de voorzitter

de secretaris

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk

mw. ir. A.M. Burger

Auteur: M.D.G. Jochemsen, mjochemsen@brabant.nl, (073) 680 85 01
Cluster Economische Zaken en Internationalisering/Afdeling Deelnemingen